



Natuur- en Vogelwacht Rotta

Nummer173

najaar 2025

Aves Visum



In deze Aves Visum ...

- 6 Spreeuwennestkasten voor de Golfbaan
- 8 Bioblitz Rottemeren 2025
- 10 Vissen in de lift bij het Zevenhuizer Verlaat
- 12 De Fakkel – Marcel van Veelen aan het woord . . .
- 14 Hoe sporenplanten zich vermeerderen
- 17 Hoe de mezen aan hun 'stropdas' en 'hoedje' zijn gekomen
- 18 Een jaar Rotta Plantenwerkgroep – Wat een weelde
- 20 Rotta Rangers en Kapoentjes ontdekken de natuur
- 22 Muggenproject Eendragtspolder



En verder ...

- 4 Van het Bestuur
Van de Redactie
- 5 Enquête Aves Visum
– Vooral doorgaan
- 7 Rotta Natuurwerk
- 16 – Bijdehand – het ultieme insectenhotel
van takken en stronken
– Klein Weetje – bomen hebben een
takkenprobleem
- 21 Ruimtelijke ontwikkelingen
in de Noordrand
- 24 Mystery Bird

Voorpagina



Ijsvogel die handig met een baarsje jongleert om hem in de juiste positie te krijgen om in te slikken. De foto is gemaakt door Rob van den Heuvel, die ons op de ledenavond in juli liet genieten van een serie prachtige foto's.

Nieuwe fietsen ouderwetse service



www.reijneveldrijwielen.nl

RIESE & MÜLLER

FREEBIKE

CORTINA

BSP

QWIC

Zuidplasstraat 4, Moerkapelle • 079 - 593 3388



Natuur- en Vogelwacht Rotta

Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek

Email info@rotta-natuur.nl

Website <https://www.rotta-natuur.nl>

ANBI RSIN-816580662

Iban NL60 TRIO 0254 40 52 23

KvK Haaglanden, nr. 40464998

Natuur- en Vogelwacht Rotta is een natuurbeschermingsvereniging, actief in het Recreatiegebied Rottemeren en de omliggende gemeenten Zuidplas, Lansingerland en de noordrand van Rotterdam. De vereniging heeft ten doel flora en fauna in het landschappelijk gebied in brede zin te verbeteren en te beschermen. Ook heeft de vereniging het doel om haar leden en geïnteresseerden te informeren over wat de natuur te bieden heeft. De vereniging is opgericht op 9 februari 1982.

Lidmaatschap: minimaal € 12,50 per jaar

Ledenbeheer: leden@rotta-natuur.nl

Bestuur

Voorzitter: Peter Wienbelt - 0651 488 475

email: voorzitter@rotta-natuur.nl

Secretaris: Arie Sonneveld - 0613 564 266

email: secretaris@rotta-natuur.nl

Penningmeester: Cor van de Lustgraaf - 0629 242 769

email: penningmeester@rotta-natuur.nl

Leden:

Marijke den Oudendammer - 0628 518 105

Arend Hoogeveen - 0683 698 450

Bert van den Bulk - 0623 979 172

Marcel Heikens - 0651 546 777

Vertrouwenspersoon:

Josien Hofs - 0612 134 683

Verenigingsgebouw Natuurcentrum Trefpunt Rotta

Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek

010 - 521 63 34 (alleen tijdens openingstijden)

Beheerder: Ad Somers - 0639 321 113

email: trefpunt@rotta-natuur.nl

Open: donderdag 10.00 - 15.00 uur

zaterdag 13.00 - 16.00 uur (zie Nieuwsflits)

Aves Visum

Redactie: Josien Hofs, Arend Hoogeveen en Hans Soeterbroek, redactieadres: avesvisum@rotta-natuur.nl.

Aves Visum verschijnt 4 keer per jaar in maart, juni, september en december. Iedereen kan een artikel insturen. De redactie kan om moverende redenen artikelen inkorten, wijzigen of weigeren.

Druk: Editoo, Veenendaal

ROTTA ADVIES- en WERKGROEPEN

Rotta Jeugd

info Rixte Boskma

jeugd@rotta-natuur.nl

Rotta Natuurwerk

Info Rien van der Vorm

natuurwerk@rotta-natuur.nl

Rotta Onderzoek

Info Maurice van Veen

onderzoek@rotta-natuur.nl

Rotta Plantenwerkgroep

info Josien Hofs

plantenwerkgroep@rotta-natuur.nl

Rotta Roofvogelwerkgroep (i.o.)

info Fulco den Hollander

roofvogelwerkgroep@rotta-natuur.nl

Rotta Tuin- en Vogeladvies

Info Rita-Schmidt-Bol

advies@rotta-natuur.nl

Expeditie Rotta

Info Peter Wienbelt

expeditie@rotta-natuur.nl

Rotta ledenavonden

Info Marcel van Veelen

ledenavond@rotta-natuur.nl

Rotta Ledenexcursies

Info Bert van den Bulk

excursies@rotta-natuur.nl

Ruimtelijke Ontwikkelingen

info Arend Hoogeveen | Arie Sonneveld

ruimte@rotta-natuur.nl

Trefpunt Vrijwilligers

Info Annet van der Kooij

trefpunt-op-zaterdag@rotta-natuur.nl

Rotta Communicatie en Website

Info Birgitte Blom

website@rotta-natuur.nl

Van het Bestuur

Zomaar een krantenkop die ik las, terwijl ik dit stukje wilde gaan schrijven: "De regering-Trump zegt het "bewijs" te hebben gevonden: klimaat beleid is onzin". Iets dichterbij huis in dezelfde krant keert een partij, in het gepresenteerde verkiezingsprogramma, zich af van de klimaatdoelen ("klimaatgekte"), want economische belangen staan voorop. Even verderop de kop: "Vlinderstichting verwijdert onderzoek landbouwgif na anonieme dreigbrief" Het betreft een doodsbedreiging van de onderzoeker. Je vraagt je af wat er nog meer moet gebeuren, naast extreme hitte, extreme regenval, overstromingen, extreme windsnelheden, grote bosbranden en extreme droogte, om mensen uit de ontkenning te krijgen dat er iets ernstigs aan de hand is.

Gelukkig hoeven veel gewone burgers niet overtuigd te worden van het belang van een goed klimaat en mooie natuur. Dit blijkt ook uit de vele leden van onze vereniging. Onlangs zijn we de 1000 leden gepasseerd! Geweldig ons werk voor de natuur zo massaal wordt gesteund! Gezien het heersende relativiserende politieke klimaat op het gebied van natuur en milieu is dit voor ons een flinke opsteker. Door de vele leden zijn we financieel in staat om te investeren in projecten ter verbetering van de biodiversiteit in ons werkgebied of aansluitende gebieden. Een werkgroep is bezig om dit concreet handen en voeten te geven. Binnen niet al te lange tijd daarover meer.

Wat betreft de plaatselijke politiek in Lansingerland en de samenwerking met ambtenaren hebben we niets te klagen. Vaak worden we proactief betrokken bij allerlei plannen en ontwikkelingen. De werkgroep Ruimtelijke Ontwikkelingen is b.v. nauw betrokken geweest bij de ontwikkeling van de Omgevingsvisie 2.0. Er ligt nu een concept, dat in september in de gemeenteraad behandeld zal worden, waarin de belangen van Rotta duidelijk terug te vinden zijn: een stevige visie op een natuurinclusieve leefomgeving en watersysteem, met waar mogelijk natuurvriendelijk oevers, het vergroten van de biodiversiteit en het versterken van verbindingen tussen de verschillende groengebieden in de gemeente. Voor alle ontwikkelingen binnen de gemeente zal deze visie, uitgewerkt in een omgevingsplan, van grote betekenis zijn. Hopelijk stemt de raad er mee in.

Naast bovengenoemde werkgroepen zijn vele anderen actief met natuurwerk, educatie, onderzoek, excursies, ledenavonden, het Trefpunt, Aves Visum, enz. Bewust of onbewust allemaal bezig om het belang van de natuur niet te laten ondersneeuwen voor alleen maar groei en economische belangen. "Groen" stemmen bij de komende verkiezingen, helpt daarbij overigens ook!

Tenslotte graag aandacht voor Aves Visum. Uit de onlangs gehouden enquête komen veel positieve reacties. Ongetwijfeld heb je de oproep gelezen om je te willen inzetten als schrijver, redactielid, meedenker of vormgever. Reageer a.u.b. op avesvisum@rotta-natuur.nl.

Arie Sonneveld

Van de Redactie

Een lange warme zomer, met te weinig regen helaas, ligt al weer achter ons. Velen gingen op vakantie, bij Rotta ging alles gewoon door, zoals je kunt lezen. We namen deel aan activiteiten die door anderen georganiseerd werden, zoals de succesvolle Bioblitz in het Rottemeren-gebied. Diverse Rottaleden lieten zich niet onbetuigd. We waren net als vorig jaar actief met de vogelmonitoring in de Eendragtspolder ten behoeve van het muggenproject van het Pandemic and Disaster Preparedness Center en woonden de inundatie van een plot bij.

Rien beschrijft in zijn bijdrage heel concreet wat het natuurwerk bijdraagt aan de biodiversiteit in het gebied. Al het maaien, kortwieken en opschonen, het herinrichten soms, en uiteraard het tevoren bedenken wat en waarom, maakt het gebied steeds interessanter. Jaap maakt ons weer op zijn eigen levendige manier deelgenoot van de beslommeringen rond het groen in Lansingerland. De plantenwerkgroep geeft bij het eenjarig bestaan een indruk van de activiteiten. Ook anderen dragen bij aan de zorg voor de natuur, zoals de installatie van een vislift.

Hoe groen is een golfbaan eigenlijk? Uiteraard is veel daar in onze ogen kunstmatig, en er worden helaas soms ook bestrijdingsmiddelen gebruikt. Omdat te verminderen is het idee ontstaan om daar met behulp van de nestkastbouwers van Rotta wat aan te doen.

De Fakkel wordt deze keer verzorgd door iemand die inmiddels bekend is bij de bezoekers van de ledenavonden, Marcel van Veelen. Het elke maand organiseren van een boeiende bijeenkomst is bepaald geen kleinigheid.

Het werk voor de jeugd verandert met de tijd mee. We zijn altijd blij als er weer kinderen en jongeren betrokken kunnen worden bij de natuur, ons er van bewust dat er heel wat concurrerend aanbod is.

De achtergrondartikelen gaan deze keer in op bijzonderheden betreffende de vertrouwde pimpel- en koolmezen en de varens. En verder uiteraard klein nieuws.

Tenslotte opnieuw aandacht voor het voortbestaan van dit blad. We zijn blij met de waardering, en hopen met deze aandacht ook nieuw bloed aan te trekken. Dat gaat ongetwijfeld ook veranderingen met zich meebrengen, maar dat merk je als trouwe lezer vanzelf.



Enquête over Aves Visum: Vooral doorgaan!

De enquête die via de Nieuwsflits van juli en augustus verspreid is onder Rottaleden is door 121 mensen ingevuld. Van hen leest ca 20% het blad via de website, 80% leest de papieren versie, en gezien de andere antwoorden blijft dat voor het merendeel de meest gewenste. 75% geeft aan veel of bijna alles te lezen, 25% laat het bij enkele artikelen of doorbladeren. 99% waardeert Aves Visum met goed of prachtig (50/50). Daar zijn we als redactie natuurlijk heel blij mee.

De aanmoediging om door te gaan zijn dan ook niet van de lucht. Hoewel de overgrote meerderheid laat weten vrijwel alles te lezen, zegt een goed deel vooral geïnteresseerd te zijn in berichten over activiteiten van de vereniging en haar leden, en de ontwikkelingen in de natuur in het werkgebied van Rotta.

De suggestie van een lezer om een rubriek 'Lezenswaardig' te starten, in plaats van onderwerpen waarover je ook elders zou kunnen lezen, is het overwegen zeker waard. Dat vraagt echter wel om tips van lezers, ook de redactie kan niet alles bijhouden.

Wie al langer lid is weet dat we in het verleden nieuwe leden voorstelden in het blad. Gezien privacy wetgeving kan dat echter niet meer, dus hoewel een sympathiek voorstel, dat is niet meer aan de orde. We kunnen wel verklappen dat we al aardig richting de 1000 leden gaan! Nieuwe leden worden overigens door het bestuur uitgenodigd voor de kennismakingsbijeenkomst die enkele malen per jaar op zaterdagmiddag gehouden wordt.

Blad en website

Er zijn ook verschillen: waar de een laat weten geen behoefte te hebben aan verslagen van excursies e.d., vertelt de ander daar juist naar uit te kijken. We hebben een aantal jaren geleden al besloten dergelijke verslagen op de website te zetten, ons er overigens van bewust dat niet iedereen graag van een scherm leest. De teksten op de site zijn meestal wat korter en gezien het wat vluchtiger karakter meer aan de actualiteit gebonden. Aves Visum vraagt als kwartaalblad om een wat andere insteek.

Oproep

Hoewel ruim 30 mensen aangaven dat ze misschien wel wat voor Aves Visum zouden willen doen hebben er bij het maken van dit nummer nog maar 3 mensen gereageerd op onze oproep. Eind september gaan we om tafel om te kijken wat mensen denken te kunnen en willen, en hoe dat aansluit bij het redactiewerk. Zonder extra inzet van mensen is het namelijk niet vol te houden om het zo gewaardeerde tijdschrift in stand te houden. Dus schroom niet en stuur een bericht naar avesvisum@rotta-natuur.nl zodat we de wederzijdse verwachtingen kunnen bespreken.

Spreeuwen

met als motto 'pluk de dag'
leven ze onbekommerd hun leventje

vrijmoedige gasten
met heel wat noten op hun zang
eindeloos gekwetter, geklok en geratel

bovendien zeer bedreven
in het imiteren van collega's
meeslepende stemmacrobaten

een rumoerig, komisch en ontroerend volkje
waarmee je plezier kunt beleven

vrolijke noten
in het landschap van ons bestaan



Uit: **Zolang er vogels zijn**
tekst Hans Bouma, illustratie Evelyne Dessens

Spreeuwnestkasten voor de Golfbaan

Bij Rotta hebben we leden met groene vingers, maar ook met gouden handjes. Dat bleek vorig jaar al bij het bouwen van de schuur bij het Trefpunt, maar ook bij andere projecten.

Pjer Mulder



De laatste in die rij is de vervaardiging van zo'n zestig nestkasten voor de huisvesting van spreeuwen, maar ook andere soorten zoals spechten en boomkruipers kunnen er gebruik van maken. Die kasten kunnen onze burens, de Hoge Rotterdamsche golfbaan, goed gebruiken als ecologisch vriendelijke vervanging van bestrijdingsmiddelen. Het gebruik daarvan wordt terecht steeds meer aan banden gelegd.

De klus is inmiddels afgerond en de kasten zijn overgedragen aan het bestuur van de golfbaan en zullen, verspreid over de 18 holes, worden opgehangen aan de bomen in de buurt van de greens.

De Hoge Rotterdamsche

Een deel van het gebied wordt gevormd door het hoge en lage Bergse Bos met daarin onder meer de achttienholes golfbaan van de Hoge Rotterdamsche. Ook hier staat ecologisch ondernemen hoog in het vaandel en wordt gebruik van bestrijdingsmiddelen zo veel mogelijk geweerd. De resultaten daarvan zijn goed zichtbaar en iedereen kan die zelf komen bewonderen. Passanten zijn van harte welkom in het restaurant voor een hapje en/of een drankje en op het terras heeft de bezoeker een uniek uitzicht over het lagergelegen bos en de skyline van Rotterdam. Kijk ook op www.dehoogerotterdamsche.nl.

Waarom spreeuwnestkasten op de golfbaan

Engerlingen zijn de larven van kevers, zoals de melkever, juni-kever en rozenkever. Deze larven voeden zich met de wortels van gras. Als er engertjes in de grond zitten zie je dat aan gele en bruine plekken en losliggend gras. Voor de greens op de golfbaan is dat natuurlijk funest, doorgaans worden de engertjes daar dan ook bestreden. Nu wil het dat spreeuwen en ook andere vogels gek zijn op engertjes, vooral om de jongen te voeden. Met hun fijne snavel zijn vooral spreeuwen in staat de larven uit de grond te trekken zonder de grasmat te beschadigen. En ook omdat spreeuwen vaak wel twee keer per jaar broeden, is het interessant om ze het op de golfbaan zoveel mogelijk naar de zin te maken. De specifieke spreeuwnestkasten kunnen daarbij helpen. Nu maar afwachten of de lokale spreeuwen dat ook in de gaten hebben!



Onze voorzitter Peter Wienbelt overhandigt symbolisch de eerste nestkast aan Marie-José Heshusius, de Clubmanager van de Hoge Rotterdamsche.



Rotta natuurwerk

Rien van der Vorm



Een van de activiteiten van Rotta Natuurwerk is het ondersteunen van Rotta Onderzoek, zoals vogeltellingen en broedvoorzieningen.

De door ons gemaakte visdiefvloten in de Bleiswijkse Fles en in het plasdrasgebied in de Eendragtspolder zijn ook dit jaar goed gebruikt. Eerst door de kokmeeuwen die in grote getalen op de vloten hebben gebroed, daarna zijn de visdieven erop gaan broeden en hebben nu (augustus) jongen. Ook het visdiefeiland in de Groenzoom is in gebruik. Dat betekent dat we volgend jaar weer veel werk hebben om alles weer schoon te krijgen.

De uilenkasten die Fulco den Hollander en zijn team in beheer hebben zijn door steenuilen en kerkuilen goed bezet, ook op enkele nieuwe locaties. De jongen zijn van een pootring voorzien door Rinse. Komende winter worden alle kasten nagelopen voor eventuele reparatie of vervanging. Ook zijn er weer nieuwe locaties waar we een nestkast willen plaatsen. In onze werkplaats bij het Trefpunt worden door de technische mannen 10 nieuwe steenuilkasten gefabriceerd.

Met behulp van onze werkboot zijn de reiger- en lepelaar-nesten op de eilanden in de Zevenhuizer Plas geteld, Garry Bakker coördineert deze tellingen inmiddels, alsook het tellen van de nesten in het Koornmolengat. De blauwe reigers in de Zevenhuizer Plas hadden een goed jaar, iets minder dan 100 nesten, terwijl het aantal aalscholvernesten in het Koornmolengat ieder jaar minder wordt. Zij werken zichzelf eigenlijk het gebied uit, door hun uitwerp-

selen sterven de nestbomen, het lijkt er op dat zij zich verplaatsen naar Zoetermeer.

In Moerkapelle en Kruisweg worden al vanaf 1982 de huiszwaluwnesten geteld door mij, en ook hier neemt Garry Bakker het tellen over. De kolonie is de grootste in Zuid-Holland, we telden 264 nesten, meer dan ooit. Op één huis in Kruisweg zaten wel 51 nesten. De bewoners zijn hier erg blij mee, dat geldt niet voor iedereen, soms worden nesten weggehaald omdat de vogels vooral 'buiten de deur' poepen.

De oeverzwaluwwand in de Zevenhuizer Plas is volop in gebruik, bijna alle 120 gaten zijn bezet, Klaas Verschoor en zijn team hebben in juni de vegetatie vóór de wand nog een keer gemaaid. Dit doen we omdat het riet en gras er erg hoog staat waardoor de bereikbaarheid van de vlieggaten wordt belemmerd. Later gebeurt dit nog een keer en worden de gebruikte gaten opnieuw gevuld met leemzand. De leemwal in het zanddepot bij de Wiebertjes was niet echt in trek bij de zwaluwen, slechts 2 gaten waren bezet. De zandbijen die aan de zonzijde van de lemen wal achter de oeverzwaluwwand leven, waren ook dit jaar weer massaal aanwezig. Hier hebben we ook de vegetatie van bramen en ander ongerief kort gemaaid om het zand bereikbaar te houden voor de graafinsecten. <<



blauwe reiger © Arend Hoogeveen



steenuil © Chris van Rijswijk

Bioblitz Rottemeren 2025

ruim 660 soorten, maar wat zegt dat eigenlijk
Over winsten en waarnemerseffecten

Josien Hofs

De door Staatsbosbeheer in mei georganiseerde Bioblitz-tiendaagse in het Rottemerengebied afgelopen mei heeft met zo'n 130 waarnemers een kleine 2400 waarnemingen opgeleverd, waarbij 663 soorten zijn gemeld. Behalve dat het voor menig een een leuke en leerzame activiteit was, is het ook de moeite waard om eens te kijken wat het oplevert.

Er zijn meer vogels (873) dan planten (810) ingevoerd. Als we naar de soorten kijken vormen de planten de grootste groep met 253 verschillende soorten gevolgd door vogels met 116. Deze cijfers kloppen wel met wat je zou kunnen verwachten in dit seizoen in het buitengebied. Als je weet dat er zo'n kleine 400 vogelsoorten in Nederland voorkomen, en pakweg 10 maal zo veel plantensoorten, zou je denken dat planten vaker ingevoerd zouden zijn. Maar er zijn altijd meer vogelaars dan plantenliefhebbers op stap, een bekend fenomeen in waarnemersland.

De insectenkenners lieten zich evenmin onbetuigd, van vlinders tot hommels, alles bij elkaar aan klein vliegend en kruipend leven 264 soorten. Dat levert beslist nieuwe informatie op, temeer daar er weinig insectentellingen zijn in ons gebied tot nu toe. Wat zou het mooi zijn als de kennis daar over bij Rotta meer onderdak zou kunnen vinden. Niet verrassend maar tegelijk verontrustend is dat er weinig dagvlinders zijn genoteerd, slechts 10 soorten, waarvan het bont zandoogje het vaakst.

Het aardige is dat al die waarnemers in het gehele Rottemerengebied actief waren. Op de datasite kun je ook zien dat sommige waarnemingen door meerdere personen gedaan zijn en andere door slechts een. Dat zegt natuurlijk weinig over het voorkomen ervan. Als Rotta-lid Dick Hoek als enige het vloeivlekkeveersbeestje

of de loodkleurige bloemweeskilde-kever invoert, wil dat niet zeggen dat er ook maar eentje rondfladdert. Van sommige soorten, zoals de gele wikke of de egelboterbloem die slechts een keer zijn ingevoerd, zijn betrekkelijk weinig vindplaatsen bekend.

De Cetti's zanger is 35 maal ingevoerd, en ook de koekoek is heel vaak gemeld (29), het kan niet anders dan dat het meerdere keren om dezelfde vogel gaat. Beide hebben ze een herkenbare zang of roep. De spotvogel telt maar liefst 21 waarnemingen, dat zijn vast niet 21 verschillende

exemplaren geweest. Het zogenaamde waarnemerseffect speelt altijd een rol: als een bepaalde verschijning op een groepsapp of op waarneming.nl wordt gemeld, dan komen daar meer liefhebbers op af, die allemaal hetzelfde beestje invoeren.

Omdat planten nu eenmaal staan waar ze staan, en insecten veelal een veel kleiner gebied bestrijken en door hun geringe omvang vaak over het hoofd gezien worden, lijken die waarnemingen meer informatie te verschaffen. Maar ook dat is beperkt, omdat er nu eenmaal een voorliefde



is om de meer bijzondere soorten in te voeren. De vlier is een van de meest voorkomende struiken in ons gebied en is dan ook vele malen ingevoerd. Er staan er echter veel meer dan we met z'n allen konden tellen, en dat geldt voor bijna alle ingevoerde planten. Overigens zijn de planten van de zogenaamde. Rode Lijst, die weliswaar ingevoerd zijn, niet meegenomen in de uiteindelijke telling, dit om de vindplaatsen uit de publiciteit te houden. Dat gaat uiteraard maar om enkele soorten, zoals de bijenorchis en de moeraswespenorchis.

Het was een leuke activiteit, op verzoek van Staatsbosbeheer hebben we

vanuit Rotta een tweetal excursies begeleid, in de Eendragtspolder en in de Wiebertjes. Met name in de Eendragtspolder zijn nog door meerdere waarnemers bijzondere ontdekkingen gedaan, zoals de grote aantallen graslathyrus en rietorchis. Sommige soorten zouden we mogelijk anders gemist, of pas veel later ontdekt hebben.

Het ontspruitende tunneldak A16 met alle ruigteplanten hielp ook mee, met veel variëteit aan spontaan opkomende planten en daarmee een dankbare plek voor insecten, kevers en ander klein vliegend spul. Het fraaie baardgras was wel een van de leukste

ontdekkingen daar.

Een bioblitz heeft vooral een educatieve functie, om meer mensen bij natuur en natuurontwikkeling te betrekken. Het aantal van 133 waarnemers omvat uiteraard voor een deel mensen die al volop betrokken zijn, het is niet goed vast te stellen hoeveel nieuwe of hernieuwde interesse het heeft opgeleverd. Zeker is dat een aantal namen niet eerder op waarneming.nl was gezien. <<

Op waarneming.nl is alles terug te vinden: <https://waarneming.nl/bioblitz/17807/bioblitz-rottemeren/>



V.l.n.r. Boven: spotvogel (© Chris van Rijswijk), vlierbessen, witte tijger (© Cor Noorman), vloeiivlektieveheersbeestje en loodkleurige bloemweeschildkever (© Dick Hoek), Midden: gele wikke (© Josien Hof), egelboterbloem (© Josien Hof), rietorchis (© Josien Hof), bosrietzanger (© Chris van Rijswijk), Onder: Cetti's zanger (© Chris van Rijswijk), baardgras (© Josien Hof), bruin zandoogje (© Cor Noorman),



Afgelopen zomer is tijdens de restauratie van het Zevenhuizer Verlaat in de Eendragtspolder naast dit sluisje een zogenaamde vislift aangelegd, waardoor vissen veilig heen en weer kunnen zwemmen tussen de Rottemeren en de Hennipsloot. Als vissen bij het Zevenhuizer Verlaat aankomen, hoeven ze niet te wachten tot de sluisdeuren opengaan.



meest gespot: baars, 765 keer in één week

Stuwen, dammen, gemalen en sluizen vormen obstakels voor vissen en beperken hun leef- en voedselgebieden. Een gezonde visstand is cruciaal voor een goede ecologische waterkwaliteit. Om ervoor te zorgen dat vissen vrij kunnen bewegen tussen watergangen en de ecologische verbindingen, zijn er vispassages, zoals de vislift, ontwikkeld.

Een vislift is een object dat peilverschillen kan overbruggen en daarbij zorgt voor het vergemakkelijken van vismigratie. De lift heeft de vorm van een ronde cilinder en heeft een gunstig stromingstraject dankzij de regeling van het stromende water en de ronde vorm. Door de optimale stroomsnelheid binnen de vislift wordt het voor vissen gemakkelijker om de vislift in te zwemmen.

Kijk mee door de Vislift

In de lift hangt een camera. De camera legt van iedere vis die door de vislift zwemt het type en het aantal vast. Zo kan er worden gemonitord welke vissen waar wanneer heen zwemmen. Ook houdt de vislift de waterstanden en de waterkwaliteit in de gaten.

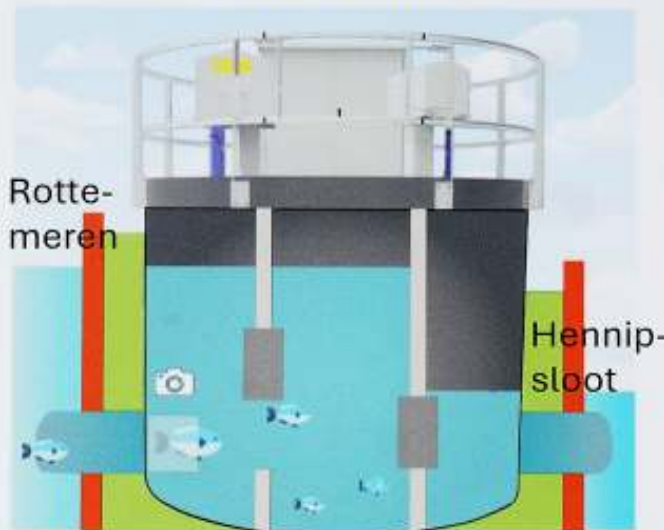
Al vele vissoorten hebben gebruik gemaakt van de Vislift, van grote vissen zoals de karper, meerval en snoek maar ook vissen op de rode lijst, als de Europese aal en exoten zoals de blauwband. Daardoor ontstaat ook een automatische rode lijst en exoten detectie.

scan de QR-code voor een korte video met beelden uit de vislift. Je kunt zo een kijkje nemen in het leven onder water en zien welke vissen de vislift gebruiken. De helderheid van het water en de soorten vissen die je ziet, geven ook een indruk van de waterkwaliteit. Helder water wijst vaak op minder zwevende deeltjes en een goede doorstroming. Voor veel vissoorten is dat gunstig. De aanwezigheid van verschillende vissen laat zien dat er voldoende zuurstof en voedsel in het water is. <<

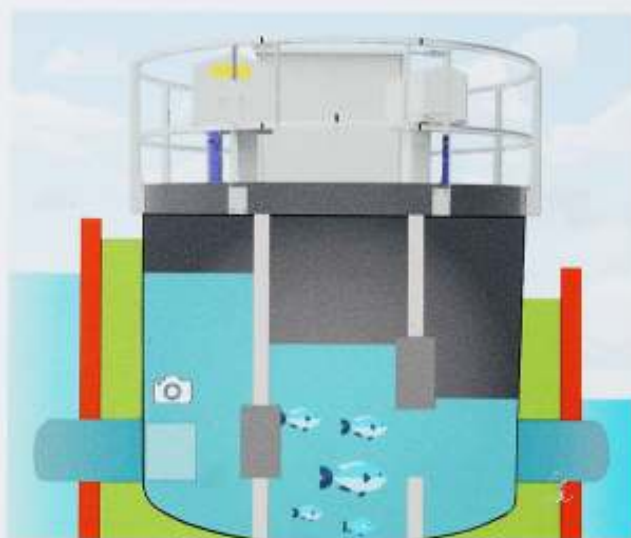


Werking van de vislift bij het Zevenhuizer Verlaat

Stap 1 inzwemmen



Stap 2 het water zakt



Stap 3 uitzwemmen



Voor veel vissoorten is de migratie tussen verschillende wateren belangrijk voor de verschillende stadia in hun leven. Bekende voorbeelden zijn trekvisserij die van zee naar kleine beken trekken, maar vismigratie is ook belangrijk tussen grote en kleine rivieren of tussen polder- en boezemwater.

Obstakels zoals stuwen, waterkrachtinstallaties en gemalen beperken de migratie aanzienlijk. Op dit moment is bij 60% van de knelpunten al een vispassage aangelegd.

In de regionale wateren zijn 1600 vispassages aangelegd en 1100 barrières hebben nog geen vismigratievoorziening. Een deel van de beken is nu bereikbaar vanaf zee of IJsselmeer. Jaarlijks worden ongeveer 100 vispassages aangelegd. De peilgebieden zijn de polders van het lage deel van Nederland. In deze polders wordt het water uitgemalen naar de boezemwateren. De boezemwateren zijn vaak wel bereikbaar, maar de polderwateren vaak nog niet.

De Europese *Kaderrichtlijn Water* (KRW) stelt ecologische doelen voor oppervlaktewater, waarbij ook doelen voor de visstand zijn uitgewerkt. In alle gevallen moet er sprake zijn van gezond water waarin vissen, amfibieën, insecten en waterplanten zich thuis kunnen voelen. Om deze doelen te bereiken is de verbetering van de vismigratie een van de randvoorwaarden. Deze doelen dienen in 2027 gerealiseerd te zijn.

De waterschappen, in ons gebied het Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard, zijn verantwoordelijk om de doelen van de KRW te realiseren. Met de uitvoering van de KRW-maatregelen is de verwachting dat voor de stroomlopende vissen een aanzienlijk deel van de waterlichamen bereikbaar zullen zijn in 2027. Daarentegen zijn er ook veel stuwen en gemalen waarvan nog niet bekend is of er een vispassage in 2027 zal zijn gerealiseerd.

Vele vissoorten trekken tussen verschillende watersystemen afhankelijk van het seizoen. Binnen het Nederlands zoete oppervlaktewater is migratie belangrijk voor rivier- en beekvisserij zoals de barbeel, kopvoorn, kwabaal, sneed en beekperk.

Bronnen:

- Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard
- Wageningen Universiteit en Research
- Compendium voor de Leefomgeving

DE FAKKEL

Marcel van Veelen
aan het woord . . .

Voor deze Aves Visum is mij gevraagd wat over mijzelf te vertellen. Ik ben Marcel van Veelen en lid geworden van Rotta in 2024. Sinds dit jaar zet ik mij ook in voor Rotta en regel ik de sprekers voor de ledenavonden.

Ik ben geboren in Rotterdam op 15 december 1959, 27 jaar gelukkig getrouwd met mijn vrouw en vader van een zoon. Na de middelbare school ben ik terecht gekomen op de MTS weg- en waterbouw in Rotterdam. Na wat omzwervingen en diverse banen wegens de crisistijd in 1982, ben ik in 1986 werkzaam geraakt in de wereld van de bouwmaterialen voor de professionele markt. Altijd met veel plezier gewerkt, maar ik maak ook dankbaar gebruik van de tijd die nu, dankzij mijn vervroegd pensioen, is vrijgekomen voor mijn vele hobby's.

Mijn liefde voor de natuur is ontstaan in de Krimpenerwaard. In een tijd zonder computers of mobiele telefoons speelden we volop buiten. De Stormpolder in Krimpen aan den IJssel was nog nauwelijks bebouwd, we hadden daar alle ruimte om te spelen en de omgeving te verkennen.

Naarmate ik ouder werd, trok ik er steeds vaker op uit met de fiets om de natuur in de Krimpenerwaard te ontdekken. Ook de Zaag, een natuurgebied langs de rivier de Lek, vond ik prachtig om te verkennen. Ik heb me nooit gespecialiseerd in een bepaald aspect van de natuur: het is juist de diversiteit aan planten, dieren en landschappen die mij altijd heeft geboid.

Tijdens mijn schooltijd werkte ik als bijbaantje bij een hovenier, waar ik hielp met tuinonderhoud en -aanleg.

Een Rotta-lid verhaalt over een persoonlijke ervaring in de natuur en wat dat bij hem of haar heeft losgemaakt. De fakkel wordt steeds aan een ander lid overgedragen die ons in de volgende Aves Visum zijn of haar (natuur) roerselen mee laat beleven.



het is juist de diversiteit aan planten, dieren en landschappen die mij altijd heeft geboid.

Daar is mijn belangstelling voor tuinieren ontstaan. Rond diezelfde tijd raakte ik ook geïnteresseerd in fotografie. Dankzij dat bijbaantje kon ik mijn eerste camera en wat apparatuur kopen, en begon ik met het fotograferen van de natuur.

In de loop der jaren heb ik verschillende vormen van fotografie uitgeprobeerd, zelfs een aantal trouwreportages gedaan. Toch liggen mijn voorkeuren nog altijd bij natuurfotografie en architectuur. De natuur is daarbij een onuitputtelijke bron van inspiratie – van landschapsfotografie tot macro en teletensopnames. En ja, er zitten natuurlijk ook wat vakantiekiekjes tussen.

In 1986 kocht ik een appartement in Capelle aan de IJssel op de begane grond met 200m² tuin. 150m² hiervan was van de gemeente maar dat had ik al snel toegeëigend. Als ik de tuin uit liep wandelde ik zo het Schollebos in. In deze tuin had ik een heidetuin aangelegd, twee vijvers op verschillende niveaus, en zelfs een stukje Japanse tuin. Dankzij het water kwam er al snel volop leven in de tuin. Ik had driedoornige stekelbaarsjes in de ene vijver uitgezet en goudwindes in de andere. Kikkers





Mijn fotohobby: Iuskristallen op een plant en parende suilia spec

en waterinsecten volgden vanzelf. Prachtig om te zien... tot er op een vroege ochtend ineens een blauwe reiger in mijn vijver stond te 'vissen'.

Nu ik in Bleiswijk woon, heb ik gelukkig weer een tuin waarin ik mijn liefde voor planten kwijt kan. Ik heb zo'n 25 bonsaibomen, al zijn het meer 'bomen in pot' dan klassieke bonsai volgens de Japanse snoeistijl. Ik geef ze wat meer vrijheid om hun eigen vorm te ontwikkelen, zonder al te veel te snoeien of modelleren.

Ook heb ik iets met Japanse esdoorns. Die heb ik als bonsai, als struik in een grote pot, en gewoon los in de tuin staan. De kleuren van de esdoorns zijn prachtig, vooral in de herfst: van groen en wit tot geel, oranje, rood en bruin – een waar kleurenpalet waar ik graag van geniet. Ook heb ik ook al zo'n 25 jaar een moestuin in Bleiswijk waar ik mijn eigen biologische groente en fruit kweek.

Naast mijn interesse in natuur en tuinieren heb ik nog een andere hobby: het verzamelen en verbouwen van miniatuurvrachtwagens. Die passie is ontstaan tijdens mijn studietijd, toen mijn interesse in bouw- en wegenbouw-machines werd gewekt. Inmiddels heb ik een flinke verzameling in schaal 1:87 (HO-schaal, bekend van model-

spoorbanen), met een bijzondere focus op de Mercedes Unimog. Voor wie het toch interessant vindt: de Unimog werd in de jaren '50 ontwikkeld in Duitsland als multifunctioneel bos- en landbouwvoertuig. Inmiddels heb ik ongeveer 600 modellen van de Unimog in verschillende schalen.



Mercedes Unimog (op ware grootte)

Terug naar de natuur. Onze zoon namen we van jongs af aan mee de natuur in, vooral tijdens wandelingen. Dat heeft duidelijk effect gehad: hij heeft uiteindelijk biologie gestudeerd in Wageningen en is sinds kort afgestudeerd in wetenschapscommunicatie in Utrecht. Tijdens wandelingen vertelt hij ons nu allerlei interessante weetjes over flora en fauna. Geweldig om te zien dat je je liefde voor de natuur kunt doorgeven aan je kind.

Sinds ik met vervroegd pensioen ben, heb ik meer tijd om de natuur in te trekken en te fotograferen. En hoe meer je fotografeert, hoe meer je leert kijken – en dus leert over de natuur. Afgelopen juli mocht ik tijdens een ledenavond samen met een aantal andere fotografen mijn natuurfoto's tonen. De natuur blijft mij telkens opnieuw verwonderen. <<

De Fakkels geef ik graag door aan Diane Onel.



Een deel van mijn verzameling bonsaiboompjes



en Japanse Esdoorns



Hoe sporenplanten zich vermeerderen

Arend Hoogeveen

De meeste planten vermeerderen zich via zaden. Deze zijn vaak relatief groot en hebben dan ook veel aanpassingen nodig om zich te verspreiden, zoals vleugels, vruchten of vruchtpluis. Meer "primitieve" planten, zoals mossen en varens verspreiden het nageslacht via sporen, deze planten noemt men sporenplanten en vermenigvuldigen zich zonder bevruchting met behulp van bloemen. Ze brengen ook geen zaden voort. Maar hoe werkt de voorplanting dan bij deze plantengroepen.

Hoewel er meer organismen (bijvoorbeeld paddenstoelen, algen, bacteriën en schimmels) zijn die zich voortplanten door middel van sporen, beperken we ons in dit artikel tot varens en mossen.

Een spore is een klein eencellig reproductief lichaam dat bestand is tegen uitdroging en hitte, en dat tot een nieuw organisme kan uitgroeien. Ze zijn een stuk simpeler gebouwd dan zaden. Ze bevatten bijvoorbeeld geen reservevoedsel en er zit nooit een vrucht omheen. Een spore bestaat uit een enkele cel die door een stevige celwand wordt omsloten, die in de rusttoestand taai en waterdicht is. Dit maakt het de cel mogelijk om ongunstige omstandigheden, zoals temperatuurschommelingen of droogte, te overleven. Sporen zijn heel klein en heel licht en ze worden verspreid via de wind.

Bij natuurlijke ongeslachtelijke voortplanting ontstaat er uit één plantencel van een ouderplant een nieuwe plant zonder dat er bevruchting is geweest. Een cel (of een aantal cellen) van de ouderplant groeit dan (door veel celdelingen) uit tot een nieuwe plant met precies dezelfde erfelijke eigenschappen als de ouderplant en zal daardoor erg op de ouderplant lijken. De nieuwe plant kan er wel anders uitzien door verschillen in milieuomstandigheden, zoals de hoeveelheid zonlicht of de bodem

waarop de plant groeit. Maar de erfelijke eigenschappen zijn hetzelfde. Je kunt het vergelijken met een kloon.

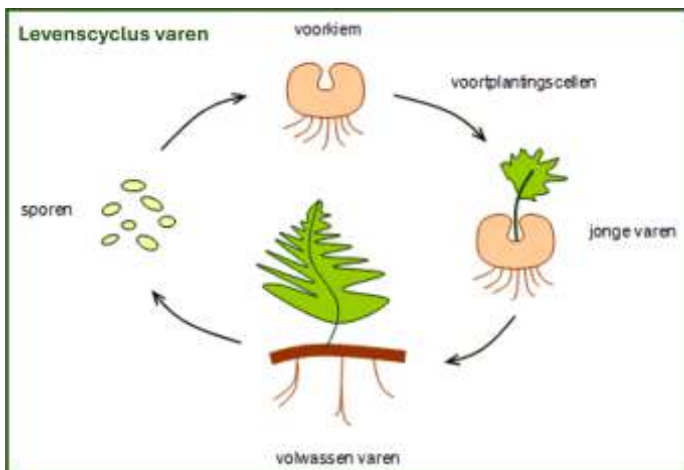
Varens

Varens hebben wortels, stengels en bladeren, maar geen bloemen. Ze planten zich ongeslachtelijk voort via sporen en door middel van vegetatieve vermeerdering, zoals broedknoppen en worteluitlopers. Jonge bladeren ontspringen uit de wortelstok en zijn aan de top opgerold. Sporen worden gevormd in sporangia, die zich vaak in sporenhoopjes aan de onderkant van de bladeren bevinden.

Uit een spore ontstaat niet direct een varenplant, maar komt er eerst een voorkiem (prothallium), een hartvormig blaadje. Op deze voorkiem worden de voortplantingsorganen door celdeling gevormd. Uit een bevruchte vrouwelijke geslachtscel groeit dan uiteindelijk de nieuwe varenplant. Deze leeft eerst op de voorkiem, maar vormt later zelf wortels en gaat zelfstandig groeien.

Sommige varengroepen hebben twee typen sporen: uit de mannelijke microsporen groeien de mannelijke voor kiemen met zaadcellen en uit de macrosporen de vrouwelijke voor kiemen met eicellen, die zich op de voorkiem met elkaar verbinden.





Vegetatieve vermeerdering

Wanneer men in een tuin een varen plant en er jaren niet naar omkijkt, dan groeit de tuin vol met varens. Onder de grond is het een wirwar van wortelstokken. Sommige varens vormen broedknoppen: kleine plantjes die aan de randen van de bladeren groeien. Wanneer deze afvallen, wortelen ze en groeien ze uit tot nieuwe planten. Andere varens, zoals de adelaarsvaren, vermeerderen zich via worteluitlopers. Dit zijn uitlopers van de wortelstok die nieuwe planten kunnen vormen, terwijl sommige soorten varens zich ook ongeslachtelijk kunnen vermeerderen doordat delen van de plant, zoals stukken van de wortelstok, losbreken en uitgroeien tot een nieuwe plant.

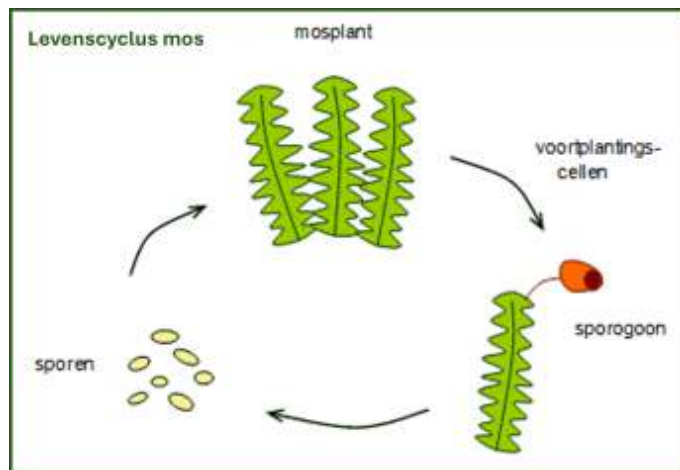
Mossen

Mossen zijn sporenplanten en hebben geen echte wortels, stengels en bladeren, maar wel wortel-achtige structuren, stengel-achtige delen en blad-achtige structuren. De voortplanting vindt plaats via sporen. In een spore zijn alle chromosomen (de dragers van de erfelijke informatie) in enkelvoud aanwezig.

Wanneer er voldoende vocht in de grond en in de lucht aanwezig is, zal het mos mannelijke en vrouwelijke geslachtsorganen creëren. Van eenhuizig mos spreken we wanneer beide geslachtsorganen op hetzelfde mos zitten. Van tweehuizig mos wanneer óf alleen de mannelijke óf alleen de vrouwelijke geslachtsorganen voorkomen op het mos. Alleen bij voldoende vocht, zal de mannelijke zaadcel zich kunnen bewegen naar de vrouwelijke eicel.

Geslachtelijke voortplanting

Mosplantjes zijn mannelijk of vrouwelijk. Bij bevruchting van een eicel bij een vrouwelijk plantje door de zaadcel van een mannelijk plantje vormt zich uit de bevruchte cel een draadvormige structuur met aan het eind een bolletje (sporogoon) dat is afgedekt met een mutsvormig huikje (calyptra). Dit bolletje zit op een steeltje. Deze steeltjes vormen het sporenkapsel. Ze groeien op het vrouwelijke plantje en zijn goed te zien. In de winter kan men de steeltjes al ontdekken. In het sporenkapsel worden de sporen gevormd. Na het openen van het kapsel verspreiden de sporen zich en vormen weer nieuwe mosplantjes. Pas wanneer de weersomstandigheden gunstig zijn,



wanneer het droog is, zullen de rijpe sporen het sporendoosje verlaten. Als de sporen rijp zijn, gaat het dekseltje of huikje open en zorgt de wind voor verdere verspreiding. De sporen kunnen soms wel jaren liggen voordat ze zich ontwikkelen tot een mosje.

Ongeslachtelijke voortplanting

Ook kunnen mossen zich ongeslachtelijk voortplanten. Aan de plantjes groeien zijtakjes, die bij het raken van de bodem zelfstandig verder kunnen leven. Ze vormen dan ook nieuwe mosplantjes. Maagdelijke voortplanting is niet hetzelfde als ongeslachtelijke voortplanting; dit laatste begrip is ruimer en slaat bijvoorbeeld ook op vegetatieve vermeerdering zoals het stekken van planten. <<

Bronnen:

www.floravannederland.nl

www.dier-en-natuur.infonu.nl

Wikipedia



*Er is mos
Het levende bewijs
dat je kunt groeien
zonder wortels.*

Uit: Koerikoeloem

Tjitske Jansen

Bijdehand!

Het ultieme insectenhotel van takken en stronken

Heb je een boom uit je tuin verwijderd, of heb je dikke takken over na een rigoureuze snoeibeurt? Maak er een stronkentuin van! Dat is echt het ultieme insectenhotel. En het staat nog stoer ook.

Het dode hout van boomstronken en takken is erg goed voor de biodiversiteit in je tuin. Het hout is namelijk een geweldige leefomgeving voor allerlei insecten, waaronder veel ongewervelde diertjes zoals kevers, pissebedden en solitaire bijen.

Een stronkentuin is een soort rotstuin, maar dan gemaakt van delen van dode bomen. Een stronkentuin bestaat uit takken, stammen en boomstronken die half begraven liggen in de grond. Daarop groeien vervolgens mossen, korstmossen en paddenstoelen.

Kies een plekje in de tuin waar een deel van de dag schaduw is, zodat het hout - stronken, stammen, takken, boombast of andere grove stukken hout - niet te snel uitdroogt. Graaf een kuil van ongeveer 50 cm diep die breed genoeg is om het hout rechtop in te kunnen zetten. Zorg voor een mooie variatie in hoogte.

Vul de ruimte om de stukken hout weer met grond en zorg dat alle gaten opgevuld zijn. Duw de grond stevig aan. Plant eventueel groenblijvende varens in je stronkentuin, zodat ook in de winter er nog kleur in is. Bovendien bieden deze varens weer extra schuilplekken voor insecten. Een tongvaren (*Asplenium scolopendrium*) is een goede keuze. <<

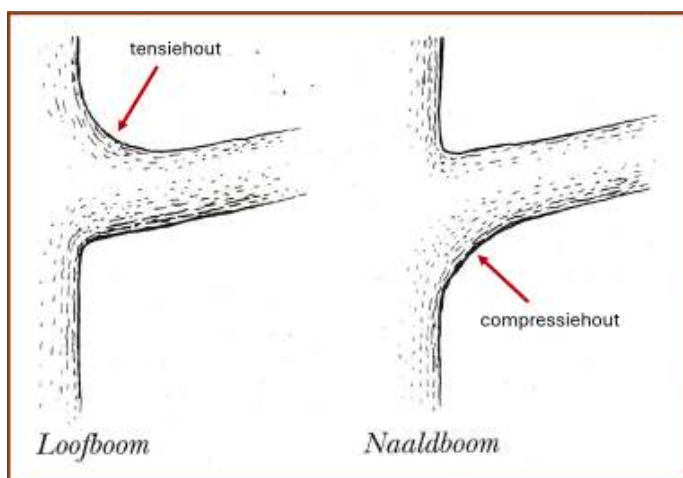
uit: Gardeners' World magazine



Bomen hebben een takkenprobleem

Heb je je wel eens afgevraagd hoe bij grote bomen de takken aan de stam blijven zitten en slechts bij uitzondering, bijvoorbeeld bij een harde storm, van de stam losraken? Welnu, bomen hebben er iets op gevonden om 'stevig in model te blijven'.

Takken zijn op dezelfde manier gebouwd als de stam. Maar de stam is helemaal aangepast aan een verticale groeiwijze, terwijl de takken min of meer horizontaal groeien. Takken zijn in feite armen die grote gewichten horizontaal bij de stam vandaan houden, met spanning en belasting tot gevolg. De boom reageert op deze spanning en belasting door het aanmaken van reactiehout: een zogenaamde 'takkraag' van heel stevig hout bij de aanhechting van de tak aan de stam. Kijk maar eens goed, bij grote takken volgt de stam geen rechte lijn: de boven- en onderkant van de takkraag zijn niet hetzelfde.



Loofbomen en naaldbomen maken beide takkragen aan, maar hun tactiek is niet hetzelfde. Hier zijn twee krachten werkzaam om iets omhoog te houden: ofwel er wordt iets van onderen omhoog geduwd ofwel van boven omhoog getrokken. Naaldbomen duwen hun takken omhoog met behulp van 'compressiehout'; loofbomen trekken ze omhoog en gebruiken daarvoor 'tensiehout'. Hierdoor hebben naaldbomen onder de takaanhechting een dikke knobbel, terwijl loofbomen erboven juist een dikkere knobbel hebben. Hout is sterker bij tensie dan bij compressie, maar in beide gevallen heeft het een opmerkelijke kracht in verhouding tot zijn gewicht. <<

Bron: Hoe lees je een boom, Tristan Gooley





"We hebben grote problemen. De mensen pikken steeds meer van ons grondgebied in. Daar moeten we wat aan doen!" De vogels schreeuwden door elkaar heen op de grote wei waarop ze zich hadden verzameld. Ze maakten zich zorgen. Grote zorgen. Eeuwenlang hadden ze in voorspoed geleefd, maar nu werd hun leefgebied steeds kleiner, afgepakt door de mensen die er huizen, fabrieken en boerderijen op bouwden.

"We doen het niet goed. De mensen doen het beter. Veel beter. Er komen er steeds meer en ze hebben mooie, warme nesten en genoeg te eten," krijste de ekster. "Hou even je snavel!" zo klonk de metalen stem van de koolmees. "Ik heb een voorstel. Laten we gaan onderzoeken waarom de mensen het zo veel beter doen dan wij." De pimpelmees voegde daar met haar heldere, hoge stem aan toe: "Wij koolmezen en pimpelmezen wonen dicht bij de mensen. Vanuit de bomen kunnen we goed zien wat ze doen. Laten we eens een jaar goed opletten en kijken wat we van ze kunnen leren." Dat vonden de dieren een goed voorstel.

Na een jaar kwamen de vogels opnieuw op de grote wei bij elkaar, benieuwd naar wat de mezen te melden hadden. Toen ze hun bevindingen kwamen vertellen, waren de vogels verbaasd over het nieuwe uiterlijk van de kleine vogels. De pimpelmees tjlpte: "Het succes van de mensen is te danken aan hun kleren. Hoe mooier ze gekleed zijn, hoe succesvoller ze zijn. De rijke mannen dragen mooie jassen en hoeden en de vrouwen dragen een vrolijk gekleurde jurk en hebben een fleurig hoedje op de kop. Kijk zoals ik." De pimpelmees zag er parmantig uit in de gele jurk onder een deftige groen-blaue jas en het blauwe hoedje stond schattig.

De koolmees piepte: "Geslaagde mannen dragen een stropdas over een zijden hemd en een zwarte hoed op de kop. De meest succesvolle mannen hebben een brede stropdas. Kijk net als ik." De koolmees zag er gedistingeerd uit. Hij droeg een zwarte hoed en onder zijn deftige groene jas zag je een brede zwarte stropdas over zijn gele overhemd. "Sinds we ons kleden zoals de mensen gaat het beter met ons," vervolgde de kleinere koolmees, "we zijn zo succesvol dat de mensen ons belonen. Ze hangen eten voor ons in de bomen en geven ons houten nesten om onze kinderen veilig in groot de brengen. Daardoor hebben we dit jaar meer kinderen veilig kunnen opvoeden!" De koolmees eindigde met een advies: "Mensen doen het zo goed door hun kleding. We raden jullie aan om je net zo te kleden als wij, als mensen!" Maar toen begon het gekrakeel opnieuw. De meeste vogels hadden daar geen zin in. Maar de koolmezen en pimpelmezen bleven erbij dat kleren niet alleen de man maken maar ook de mees...

Er zijn veel soorten mezen, maar de bekendste en meest voorkomende zijn de koolmees en de kleinere pimpelmees. Oorspronkelijk zijn het bosvogels, maar ze komen nu veelvuldig voor in de bomen van parken, straten en tuinen. Koolmeesmannen hebben een brede, verticale zwarte streep op de buik, de vrouwen een smalle. In één legsel voeren ze hun jongen met duizenden rupsen. Zorg er voor dat de pinda's in de lente niet meer buiten hangen omdat de jongen deze niet kunnen verteren en sterven. Let eens op het gedrag van koolmezen rond de voederplek. Er is een duidelijke hiërarchie. De ondergeschikten gaan direct opzij als er een sterkere komt. Voelt een mees zich ongeveer even sterk, dan dreigt hij in aanvalshouding met hangende vleugels. Pimpelmees mannen en vrouwen zien er hetzelfde uit. De vrouwen zien de intensiteit van het blauw van het hoedje van de mannen met UV licht. Het mannetje met het mooiste blauwe hoedje wordt uitverkoren. Het zijn misschien wel de meest acrobatische vogels die we kennen. Hangend op de kop, op de smalste takjes bungelend, bereiken ze hun hapjes in de boom.

Een jaar plantenwerkgroep Rotta wat een weelde!

Tineke in 't Veld

Sinds we een jaar geleden de plantenwerkgroep oprichtten hebben we al heel wat kunnen doen: veel plantenrijkdom aangetroffen en met elkaar veel geleerd. Want als je eenmaal aan wilde planten begint...

Het doel van de werkgroep is voornamelijk verdieping van kennis en herkenning, o.a. door samen te determineren en door wandelingen te maken waarbij we proberen zo veel mogelijk waarnemingen te benoemen. Daarbij letten we ook op de plantenfamilies, waardoor je de soorten sneller op naam kunt brengen.

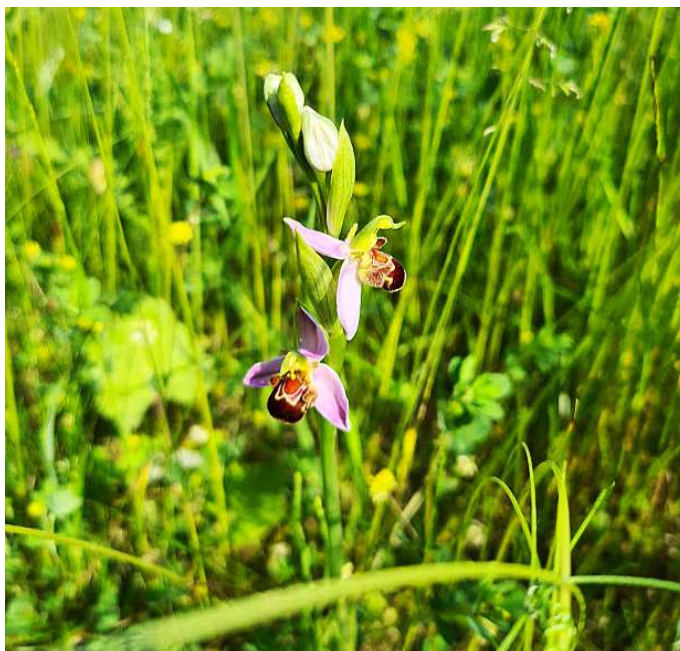
Om onze kennis te vergroten komen de leden twee keer per maand een avond, ochtend, of middag bijeen, afhankelijk van de periode van het jaar en wat er buiten te zien is. Het is telkens weer een gezellige en leerzame bijeenkomst doordat het veel afwisseling biedt. Echte kenners naast beginnende hobbyisten en alles ertussenin, iedereen is welkom, we leren allemaal door het veel zien en te bespreken.

Binnen en buiten

In de herfst- en wintertijd gaan we er ook op uit, maar groeit er uiteindelijk minder waardoor het goed toeven is in het Trefpunt om met elkaar de gevonden planten te determineren. Uiteraard met behulp van de Floragids en een loepje en waarbij de kennis van onze meer ervaren leden goed van pas komt. Verder hebben we online lezingen over bepaalde plantenfamilies van FLORON bekeken en daarbij de betreffende planten uit onze eigen omgeving nader onder de loep genomen. Twee maal hadden we een spreker uit eigen kring - Maurice van Veen en Dick Hoek - over speciale onderwerpen. Met een kleine groep be-

zochten we een bijeenkomst in het Rotterdamse Natuurhistorisch Museum, een prachtige avond over 1.000 soorten flora en fauna die je in eigen omgeving kunt zien als je de natuur zijn gang laat gaan.

In de voorjaars- en zomermaanden is er enorm veel moois te zien doordat allerlei (wilde) bloemen, planten, grassen, paddenstoelen en ook insecten tevoorschijn komen. In



Bijenorchis © Josien Hofs





grote ratelaar © Josien Hof's

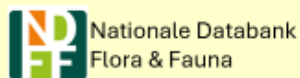
deze periode is er volop gelegenheid om met elkaar op pad te gaan in de Rottagebieden en 'groenzomen', de Vlinderidylle, het Hoge en Lage Bergse bos, het Koornmolengat en de polders van gemeenten Lansingerland en Zuidplas te zoeken naar alles wat er zoal groeit en bloeit..

Activiteiten in dit eerste jaar:

Eind februari is de tijd voor een bijenorchis-jacht in de Eendragtspolder. We tellen met elkaar hoeveel rozetten van de bijenorchis, die pas in mei/juni tot bloei komen, we in dit gebied kunnen vinden. In vergelijking met vorige jaren bleek er sprake van een flinke toename tot meer dan 1.000 exemplaren! Systematisch wordt in kaart gebracht wat gevonden wordt, en wordt gedeeld met de gebiedsbeheerder Staatsbosbeheer.

Zo hebben er in de periode van april t/m juli heel wat inventarisaties en tellingen van wilde planten en bloemen plaatsgevonden in o.a. De Wiebertjes, de Eendragtspolder, de Schiebroekse polder, woonwijk Nesselande, het Koornmolengat in de Tweemanspolder van Zevenhuizen, de Klapwijkse Knoop in de Groenzoom en op het tunneldak van de nieuwe A16 in het Lage Bergse Bos. Telkens weer verrassend wat we met elkaar zien en hoe prachtig de natuur is. Inventarisatielijsten worden opgeslagen op de landelijke databank NDFF. De tellingen geven op termijn aan welke soorten toe- dan wel afnemen en kunnen inzicht geven in veranderingen van bijvoorbeeld beheersystemen en weers- en klimaatinvloeden.

Naast deze activiteiten krijgen we regelmatig aanbiedingen van Floron voor het volgen van cursussen als:



De Nationale Databank Flora & Fauna (NDFF) is een publiek-private samenwerking met als belangrijkste doel om te voorzien in de groeiende behoefte aan betrouwbare natuurinformatie. De databank is een bundeling van honderden databestanden die door diverse organisatie aan de NDFF worden geleverd. De databank bevat meer dan 200 miljoen gecontroleerde waarnemingen van plant- en diersoorten in Nederland en is kosteloos toegankelijk voor iedereen.

Grassen, Zeggen en Russen of Waterplanten en waterkwaliteit. Voor iedereen is er wel een interessant onderwerp en dus ook voldoende gesprekstof.

In het kader van de Rotterdamse Bioblitz waren we in mei te gast bij de tuin *Drrroomland* aan de rand van het Lage Bergse Bos onder leiding van Ellen Pouw; het was een hele leuke en bijzondere ervaring om rondom de tuin op ontdekking te gaan. Er zijn die dag in een paar uurtjes maar liefst 54 wilde planten, 29 insecten en vlinders en 7 vogels gespot!

Op 2 juli, ongeveer de heetste dag van het jaar, bezochten we het Offenbachplantsoen in Berkel en Rodenrijs voor een bezoek aan de Vlinderidylle die op initiatief van Rotta-lid Jan Greeve is opgezet. Het wordt onderhouden door de natuurwerkgroep van Rotta in samenwerking met de gemeente en een aantal buurtbewoners (waarvan er overigens nooit genoeg lijken te zijn).

Kortom, de start van een plantenwerkgroep inspireert veel mensen om de natuur te (her)ontdekken. Nu de zomer over zijn hoogtepunt heen is, kijken we al uit naar de najaarsperiode wanneer er weer veel moois gevonden kan worden. Leuke uitstapjes in het buitengebied en misschien een workshop botanisch tekenen voor verdieping van onze kennis: hoe is de opbouw van een bloem of plant.

Heb je vragen of belangstelling, wil je weten of het wat voor je is of ben je misschien benieuwd naar een bepaald gebied of een plantensoort? Stuur dan een berichtje aan plantenwerkgroep@rotta-natuur.nl. <<



heelblaadjes © Josien Hof's

Rotta Rangers en Kapoentjes

Ontdekken de natuur

Wat we hebben gedaan

Op 21 juni gingen Rangers en Kapoentjes samen eetbare planten uit de natuur verzamelen. Ze hebben die gezocht rond het Trefpunt en ze uiteindelijk allemaal lekker opgegeten..



zoeken, verzamelen, klaarmaken en . . . smullen maar!



Menu

Crackers met kruidenboter met bieslook, brandnetel, goudsbloem, madelief en paardenbloem.

Soep van brandnetels en zevenblad.

Pesto van brandnetels, zevenblad, pijnboompitten, citroensap en olijfolie.

Salade van paardenbloembladeren, stevia, komkommerkruid en madelief.

Water met munt erbij gedronken

Als toetje, plakjes banaan met lavendelbloemetjes.

En wist je dat . . .

- de brandnetel een lekkernij voor de rupsen van de dagpauwoog, atalanta en gehakkelde aurelia is.
- het plantje stevia suiker kan vervangen.
- je van de bloem van de paardenbloem jam kan maken die smaakt naar honing.
- goudsbloem met vaseline een goede zalf is als je wat een ruwe huid hebt.
- het blad van weegbree goed is tegen jeuk van brandnetel en insectenbeten.

Wat we gaan doen

Binnenkort gaan we op bezoek bij de boswachter van de Rottemeren en gaan we weer allerlei nieuwe natuurweetjes ontdekken. Kom je ook?

Zoekkaart

Eten uit de natuur!

Rotta Rangers
zaterdag 18 juni 2022



vier
bloesem voor siroop
bessen voor sap en jam (najaar)



witte klaver
bloemen voor salade (fris zoete smaak)



madeliefje
bloemen voor salade of thee
blaadjes voor thee



brandnetel
jonge toppen voor de thee



look-zonder-look
blaadjes voor de thee (als er veel bloemen aan zitten dan wordt het bitter)
bloemen voor de thee



kaasjeskruid
jonge bladeren door de salade
bloemen door de salade



geel nagelkruid
bloemen en bladeren door de salade



kleefkruid
blaadjes door de salade of thee

Kijk op de website www.rotta-natuur.nl of de maandelijkse Nieuwsflits (email) wanneer er weer een excursie is van de Rangers of Kapoentjes! Ga je net naar de basisschool, kom dan eens gezellig met je vader, moeder, opa of oma naar de Kapoentjes in het Trefpunt. Je bent van harte welkom!

Ruimtelijke Ontwikkelingen in de Noordrand

Jaap van Lien



Dit overzicht schrijf ik half augustus. Altijd weer een periode van ultieme politieke rust, vooral lokaal. Dit jaar zorgt vooral de provincie ervoor dat ons dorp niet in slaap sukkelt. Eerst maar de laatste ontwikkelingen in Lansingerland voordat de politiek in verband met het zomerreces de gordijnen dicht trok.

Berkel Westpolder/Molenstomp Lies Frankenweg

Zoals al eerder gemeld heeft de gemeente enige tijd geleden een inrichtingsvisie voor deze locatie gepresenteerd. Die visie heeft geleid tot een groot aantal reacties van verschillende kanten. Globaal liep dat van helemaal niet bouwen tot een vermindering van vijf naar drie villa's. Ook tiny houses werden genoemd. Begin juni werd de visie behandeld in een commissievergadering van de gemeenteraad. De bespreking werd voorafgegaan door een flink aantal insprekers die van de gelegenheid gebruik maakten om het voorstel van de gemeente grondig te bekritiseren. Vooral het aantal villa's was een struikelblok. De discussie zal ik u besparen. Besloten werd er niets. Uiteindelijk gebeurde dat in de laatste raadsvergadering voor de vakantie. Het college nam een flinke verliespost voor lief en kwam met het voorstel om uit te gaan van 4 woningen. Daartoe werd besloten. Omdat er hierdoor meer aaneengesloten groen kan ontstaan is dit een vooruitgang voor de doorgaande ecologische verbinding door de wijk. Eén vraag wacht nog op een antwoord nl. wie garandeert dat de oever rond het project groen blijft. Dat blijft voor ons een aandachtspunt.

Omgevingsvisie 2.0 van Lansingerland

Onlangs heeft de gemeenteraad van LL een poging ondernomen om de definitieve versie van de omgevingsvisie 2.0 nu ook echt vast te stellen. De visie had ter inzage gelegen met als resultaat dat er een groot aantal reacties was binnengekomen. Die waren verwerkt en hadden tot een aantal wijzigingen geleid. Opvallend was dat voor ons belangrijke onderdelen, zoals weergegeven in de vorige AV, door niemand werden betwist. De aandacht voor een mooie en natuurlijke leefomgeving is duidelijk aanwezig. Aan ons verzoek om meer duidelijkheid te geven over de wens tot het behoud van een groene Rottezoom was voldaan. De bespreking in de raad zagen we dus met enig vertrouwen tegemoet. Helaas ontstond er toch een uitvoerig debat terwijl we na de commissievergadering over dit onderwerp min of meer gehoopt hadden op overeenstemming. Vragen waar niet direct antwoord op gegeven kon worden, leidden ertoe dat de bespreking in september een vervolg krijgt. Het ging vooral over zorgen die leven bij bewoners in de omgeving van enkele bedrijventerreinen. De indruk bestaat dat de visie het mogelijk maakt om bedrijven toe te laten die in een hogere milieucategorie vallen dan nu is toegestaan. Voorafgaand aan de discussie gaat de gemeente inloopavonden organiseren om duidelijkheid te verschaffen.

A16 Rotterdam/Bergschenhoek

Velen van ons zullen in de afgelopen zomer de gelegenheid aangegrepen hebben om weer eens in onze omgeving rond te fietsen. Er zijn tenslotte weer diverse fietspaden bijgekomen als onderdeel van de nieuwe A16 Rotterdam. Op dit moment is nog niet alles toegankelijk maar dat is een kwestie van weken of enkele maanden. Wat zeker indruk maakt is het nieuwe recreaduct over de snelweg, de ecologische verbinding tussen het Schiebroekse park en de Vlinderstrik (zie foto). De echte beplanting is er nog niet maar de brede groenstroken aan beide kanten zien er veelbelovend uit. Verder is er ook al enige tijd een fietspad beschikbaar vanaf de Oude Bovendijk langs de nieuwe snelweg in de richting van de A13. Je kunt daar echt genieten van de open polder terwijl een beplante lage dijk ervoor zorgt dat de snelweg nauwelijks te horen of te zien is. De brede bermen aan beide kanten zijn al heel mooi begroeid en bieden ook beschutting en voedsel aan allerlei diersoorten. Op 27 september zijn wij aanwezig met een stand op de open dag die dan georganiseerd gaat worden ter gelegenheid van de voltooiing van de A16 Rotterdam. Met plezier aanwezig, want ook wij hebben er heel veel energie in gestoken!!



Recreaduct over de A16 Rotterdam © Jaap van Lien

Windmolens in Lansingerland

Tenslotte, de provincie is nog steeds druk bezig om ons een drietal enorme windmolens te bezorgen. De grote vraag is waar die dan zouden moeten staan, of het er misschien minder worden of zelfs helemaal geen. Er is een Milieu Effect Rapport (MER) opgemaakt en inmiddels ook in te zien. In het rapport worden de eerder genoemde locaties beoordeeld op geschiktheid. Met bijlagen gaat het om een enorm lijvig werkstuk, ongeveer 470 pagina's. Nauwelijks controleerbaar en vooral weer een bedreiging voor de Rottezoom. Ook bij dit dossier blijven wij nauw betrokken!! <<





Onder grote belangstelling van betrokkenen en wetenschappers van alle deelnemende organisaties van het Pandemic and Disaster Preparedness Center werd een plot in de Eendragtspolder op 15 augustus onder water gezet. Ook het waterschap, Staatsbosbeheer en Rotta waren vertegenwoordigd. Het is het deel waar het zogenaamde muggenonderzoek plaatsvindt.

Bekeken wordt welke steekmuggen op welke dieren (met name vogels en muizen) afkomen, en welke virussen die eventueel overdragen. Met het onder water zetten wil men meer muggen aantrekken voor het onderzoek. Zoals eerder bericht neemt Rotta de vogelmonitoring van het project voor haar rekening, zowel in 2024 als in 2025. Een aantal vogels is gezenderd (vooral houtduif en meerkoet) om te weten te komen hoe zij zich verspreiden. De meerkoeten zijn al in het Park bij de Euromast en in het Kralingse Bos gezien, en een van de houtduiven vloog helemaal naar Voorne.

Het project vindt plaats in een breder kader van onderzoek naar wat zich ontwikkelt in waterbergingen in Nederland. Het onderzoek in de Eendragtspolder is een van de grootste. Voor onze vereniging is het bijzonder daar bij betrokken te zijn.

Wil je meer over dit onderzoek lezen, kijk dan de eerdere artikelen hierover in Aves Visum van herfst en winter 2024. <<



Boven: Aftrap door Reina Sikkema van Erasmus MC en Maarten Schrama van de Universiteit Leiden. Onder: Tijmen Hartung, leider van het vogelonderzoek in de Eendragtspolder.



Boven en onder: Onder grote belangstelling stroomt het eerste water de onderzoekslocatie in. Op de onderste foto in het midden Marion Koopmans, viroloog aan het Erasmus MC.



ShortList Natuurboekenprijs 2025



De Natuurboekenprijs (5000,- euro) wordt dit jaar voor de tweede keer uitgereikt. Voor de publieksprijs kun je op de website van Vroege Vogels (www.bnnvara.nl/vroegevogels.nl) jouw stem uitbrengen op één van de boeken van de shortlist. Op zondag 28 september vindt de uitreiking van de Natuurboekenprijs 2025 plaats in het radioprogramma Vroege Vogels.

Jaap de Roode – Dokters van Nature

Wilde dieren maken al eeuwenlang gebruik van de natuur als apotheek om zichzelf te genezen. Bioloog Jaap de Roode beschrijft in 'Dokters van Nature' hoe allerlei dieren verschillende vormen van medicijnen gebruiken. Ook onderzoekt hij of dit gedrag aangeleerd of aangeboren is en laat hij zien hoe deze kennis de menselijke geneeskunde zou kunnen beïnvloeden.

Graafdier – Nikki Dekker

We willen naar andere planeten, naar de bodem van de oceaan, maar hoe zit het met de grond onder onze voeten? In het boek 'Graafdier' graaft Nikki Dekker een tunnel door het Nederlandse landschap, specifiek nog: De Groote Peel. Hoe dieper ze komt, hoe verder ze in het verleden reist. Langs de veenmol, zonnewijzers en rugenwervels van walvissen, tot 300 miljoen jaar geleden. En steeds weer stuit ze op die ene vraag: waarom bestaan we eigenlijk? Zij neemt de lezer mee de diepte in, waar fascinerende verhalen en grote levensvragen ontkiemen.

Metamorfose – Geert-Jan Roebers | Merlijne Marell

Het dierenrijk is veel rijker dan je denkt. Bij elke vlindersoort horen vier of vijf rupsen die er allemaal anders uitzien en ook nog eens een totaal andere pop. Ook kevers, krabben, kokkels en kikkers veranderen tijdens hun leven.

Als je ze alleen volwassen kent, herken je ze niet in een vroeger stadium. En andersom al helemaal niet. In 'Metamorfose' van Geert-Jan Roebers en met prachtige tekeningen van Merlijne Marell, ontdek je onder meer hoe een piepklein eitje uitgroeit tot een prachtige zeester en hoe een kaal kuiken opgroeit tot een kleurige papegaai.

Muizenleven – Eva Meijer

Filosoof Eva Meijer nam vijftientwintig afgedankte laboratoriummuizen in huis. Over het leven samen met deze muizen schreef hen 'Muizenleven'. Door met de muizen samen te leven leerde Meijer dat muizen veel minder verschillen van mensen dan we denken, met hun eigen karakters, hechte vriendschappen, gewoontes en rituelen. Maar wat we echt van ze kunnen leren, is hoe we anders kunnen samenleven en voor elkaar kunnen zorgen.

Wildernis in eigen land - Jeroen Helmer

Jeroen Helmer is sinds de oprichting vijftientig jaar geleden illustrator bij natuurorganisatie ARK Rewilding Nederland. In het boek 'Wildernis in eigen land' schetst hij een beeld van de natuur in Nederland en toont hij ons wat er gebeurt als je de natuur tijd en ruimte geeft. Naast de tekst bevat het boek ook tekeningen met een verhaal van zijn hand.

Groen-aannemingsbedrijf Punt B.V.

Samen werken aan een mooie buitenruimte waarbij door middel van integrale aanpak, volgens diverse bestekken de openbare buitenruimte wordt onderhouden.

Groen-aannemingsbedrijf Punt B.V. onderhoudt de buitenruimte daar waar mogelijk op ambitieuze, duurzame en milieuvriendelijke wijze.

Gericht op het behouden en verbeteren van de biodiversiteit in gemeenten. Hierbij maken wij gebruik van natuurverenigingen, zoals de Natuur en Vogelwacht Rotta.

Samen zorgen wij voor behoud en verbetering van de flora en fauna!

Dit doen wij onder andere door het zoeken naar samenwerking in nauw overleg met kennis en kunde uit ons werk- en vakgebied. Daar waar mogelijk ander maaibeheer toepassen, circulair werken, ondersteuning aan natuurprojecten zoals: oeverwalwanden, opzetten van diverse projecten in de buitenruimte met extra aandacht voor de aanwezige flora en fauna en het onderzoeken van potentiële mogelijkheden ter verbetering. Het project natuur en recreatiegebied 'de Groenzoom' welke wij al jaren in onderhoud hebben is een van de voorbeelden hiervan naast diverse gemeenten waaronder Woerden, Rotterdam, Ridderkerk en Zevenhuizen.

Wij zetten de juiste machines én vakbekwame medewerkers in op de juiste plaatsen zoals Red-Green, Blue Green en divers (maai-) materieel welke speciaal ingezet worden, gericht op duurzaamheid, ecologie en milieu.



Chroomstraat 1d • 3067 GN Rotterdam • Telefoon: (010) 420 60 26 • E-mail: info@groen-puntbv.nl • www.groen-puntbv.nl





MB 153 Geelsnavelduiker © Chris van Rijswijk



MB 154 Tapuit © Chris van Rijswijk

Mystery Bird

Chris van Rijswijk

Weer twee vogels die veel gemeen hebben. Zo duiken ze graag onder water, zie je ze zelden tot nooit in ons werkgebied, lusten ze geen spruitjes en krijgen ze vogelaars in beweging.

MB153

In Nederland kun je vijf duikersoorten tegenkomen. De roodkeelduiker en de parelduiker zijn reguliere wintergasten. De ijsduiker is iets schaarser, gevolgd door de geelsnavelduiker. De Pacifische duiker is het meest zeldzaam, die is slechts eenmaal in Nederland vastgesteld. Onze vogel op de foto is een geelsnavelduiker. Alle duikers zijn beauty's, maar de geelsnavelduiker is 'by far' het mooist van allemaal. En het grootst. Net iets kleiner dan een flinke olietanker.

MB154

Tapuiten zien wij in ons werkgebied in het voorjaar en het najaar. Doortrekkers zijn het. Hartje winter en 'mid' zomer zoek je ze in het Rottemereengebied tevergeefs. De tapuit broedt in Nederland in de duinen en gebruikt verlaten konijnenholen als nest. De tapuit is te herkennen aan een witte stuit. Helaas is dat op de foto niet te zien. Dat hebben wij dan weer...

Bijgaand 2 nieuwe foto's. Je kunt je oplossing naar mij mailen (cdvrijswijk@gmail.com) of zelf de antwoorden onthouden. De oplossing staat in het volgende nummer. Kijk ook eens op mijn website: www.birdshooting.nl



MB 155 © Chrijs van Rijswijk



MB 156 © Chris van Rijswijk